

MEDBORGERLIG
SAMLING

Skolpolitiskt program för Medborgerlig Samling

**Antaget av partistämman 2017
Reviderat av partistämman 2019
Reviderat av partistämman 2023**

Inledning

Sedan några decennier pratar Sveriges skolpolitiker från både höger och vänster om att skolan behöver ett större fokus på kunskap, en lägre andel underkända elever, mindre stök och skolk, samt mer studiero, ordning, och reda. Samtidigt fortsätter den svenska skolan att kraftigt underprestera och bli allt stökigare. Om nu både högern och vänstern vill ha en bra skola, *hur kommer det sig att skolan inte är bättre?*

Orsaken är att så få politiker är beredda att betala vad det kostar att få skolan på fötter igen. Detta trots att kostnaden för att vända skutan inte är någon omänsklig skoldisciplin eller ens radikalt högre skolpeng, utan *uppoffrad jämlikhet*, vilket ju inte ens är en kostnad för de få svenska politiker som står fria från socialdemokratiskt dominerat tänkande. Till skillnad från den övriga borgerligheten har Medborgerlig Samling varken fallit för den så kallade *likvärdiga skolan* eller den så kallade *kompensatoriska skolan*, vilka båda kommer av socialismens historiskt missriktade strävan efter *lika utfall*, det vill säga att det blir lika bra för alla.

Istället bör varje enskild elev, oavsett bakgrund, ha rätt att, så långt som möjligt, få undervisning på sin egen nivå. Eftersom skolan inte har en chans att anställa en lärare per elev – i vilket fall alla skolpolitiker skulle ha föreslagit undervisning på elevens egen nivå – så innebär denna rättighet en långt gången **nivågruppering**, det vill säga att undervisningsgruppen består av elever med likartad förförståelse, fallenhet, och motivation. Ingen elev lär sig mer av att få undervisning på en annan nivå än sin egen.

För Sverige har det varit förödande att skolan alltsedan socialdemokratins hegemoni har haft som mål att skapa *mer jämlikhet i utfall*. Att Sveriges övriga borgerlighet som vanligt har anpassat sig genom kapitulation är inget mindre än ett svek. Historiskt har det aldrig varit jämlikhet, i bemärkelsen lika utfall, som har skapat ett *högt utfall*, som är det givna målet för all verksamhet. Det är ju resultatet för *alla elever sammantaget* som bör bli så högt som möjligt. **Skolans mål bör därför vara maximal sammanlagd kunskapsöverföring.** På det sättet blir eleverna *jämlikar*: en lika stor kunskapsökning är lika mycket värd oavsett om det till exempel är en hög-, medel-, eller lågpresterande elev som står för den.

Nivågruppering löser anmärkningsvärt många av skolans problem: De många elever som gång på gång förstör för sina skötsamma kamrater får flytta på sig. De många skickliga lärare som har lämnat yrket kan återigen finna en god arbetsmiljö i skolan. De många lärare som själva var lågpresterande studenter behöver inte längre undervisa

högpresterande elever. De många mobbningsoffer som varje dag måste möta sina mobbare får äntligen en chans till befrielse. De många lågpresterande elever som aldrig har hängt med får till slut sin individualiserade undervisning i grupp. Nivågruppering bidrar, i ett enda slag, till lösningen på **skolans två största problem**: den enorma **underprestationen** i kunskapsöverföring och det omfattande **stöket** i korridorer och klassrum.

Medborgerlig Samling föreslår att:

- De kommunala skolorna förstatligas. Skolpengen upphör att vara kommunal och blir en **statlig riksskolpeng**, som dock kan kompletteras med ett variabelt tillägg utifrån lokala förhållanden. Friskolor stötts, men får en något lägre skolpeng till följd av ett mindre uppdrag, som ju inte innefattar kravet att, på kort varsel, kunna ta emot nya elever.
- Friskolor finansieras av den statliga riksskolpengen och inte längre av en kommunal skolpeng, varigenom de *inte längre kommer att kunna få den egna skolpengen per elev höjd* vid en elevövergång från en närbelägen offentligt driven skola, som ju då får tillfälligt ökade utgifter per elev.
- **Varje elev får rätt att, så långt som möjligt, få undervisning på sin egen nivå.** Det innebär **nivågruppering**: att undervisningsgruppen består av elever med likartad förståelse, fallenhet, och motivation. Nivågrupperingen genomförs lokalt, och kräver flexibilitet av skolan. Förslag om att *tvångsbussa elevgrupper* mellan olika stadsdelar blir överspelade och irrelevanta.
- Den så kallade anpassade skolan, som förr kallades särskolan och innebär en nivågruppering som inte ens den socialdemokratiska skolan har förmått att avskaffa, behålls och blir syskonskola till en uppsjö av **specialskolor** för elever med alla möjliga egenskaper. Lugna barn, som behöver en lugn skola, separeras från utåtagerande barn, som behöver mötas enskilt och i småskalighet.
- Skolans uppgift ändras från floskeln "att låta varje enskild elev finna sin unika egenart [...]" till att, faktiskt, *genom undervisning överföra relevanta kunskaper, inklusive färdigheter*. Skolans mål ändras från mer jämlikhet i utfall till **maximal sammanlagd kunskapsöverföring**. Eleverna blir jämlikar.
- Varje enskild skola och hela den svenska skolan blir nyttomoralisk, det vill säga värdemaximerande och därför inriktad på enbart en sak, nämligen största möjliga kunskapsöverföring. All verksamhet, inklusive nivågrupperingen, avpassas och genomförs, både lokalt och nationellt, helt och hållet utifrån vad som bedöms ge maximal kunskapsöverföring.
- Samhällsproblem andra än barns ofullständiga kunskaper får samhället försöka lösa utanför skolan, som måste få *fokusera på kärnuppdraget* för att kunna komma på fötter igen.

- Skolpersonalens skyldighet att göra **orosanmälan** till socialnämnden, vilken är enskild och ligger utanför skolans verksamhet, utökas till att omfatta risk för rekrytering till kriminella gäng, vilket kräver vidareutbildning av skolpersonalen.

Om betyg

- Skolans betyg ändras från *vaga* så kallade absoluta betyg A–F till, från och med årskurs 3, *normalfördelade* så kallade **relativa betyg 1–9**, vilka blir *relativa till prestationerna i hela riket*, inte i den enskilda klassen eller ens skolan.
- De absoluta betygen avskaffas eftersom de efter tre decennier ännu inte har lyckats beskriva vilken kunskap som ett visst betyg kräver, annat än med vaga begrepp, till exempel: grundläggande [E], goda [C], eller mycket goda [A] kunskaper; enkla [E], utvecklade [C], eller välutvecklade [A] resonemang; eller översiktligt [E], utförligt [C], eller utförligt och nyanserat [A] redogöra för.
- Maskinellt rättade **centralprov** blir obligatoriska *i alla teoretiska skolämnena och i alla årskurser*. Subjektivt bedömda centralprov i uppsatsskrivning blir obligatoriska och *rättas centralt*. Subjektivt bedömda prov i praktiska skolämnena kan sambedömas med hjälp av ambulering centrala bisittare.
- Gamla påståenden i stil med att "femmorna har tagit slut" blir irrelevanta, genom att *inga skolämnena får betyg som är kopplade till centralprovsresultat i ett annat skolämne eller ett annat läsår*, vilket var fallet med de gamla relativa betygen 1–5, då till exempel medelslubbetyget i biologi i en klass i tredje ring skulle avvika med högst 0,4 från klassens centralprovsresultat i kemi i andra ring.
- Betygsättning görs på direkt observerade prestationer, aldrig på en *prestation som riskerar att vara någon annans eller ha skapats med hjälp av fusk*. Hemläxor ges för inläring, inte för att betygsättas.
- Fixeringen vid och anpassningen av undervisningen till den vaga och *godtyckligt* satta **godkäntgränsen upphör**, eftersom begreppet godkänt upphör. Ingen hade, i det gamla betygsystemet 1–5, drömt om att vara fixerad vid just en höjning från en medelstark etta till en ganska stark etta, där godkäntgränsen ofta ligger.

Om skolan som arbetsplats

- Varje elev får rätt att, så långt som möjligt, få *undervisning ostörd av andra elever* och få **studiero** i skolan, som därför äntligen får tillgång till hela *den verktygslådan som gör det möjligt*. Den verktygslådan innefattar förstås ingen överträdelse av barnets rättigheter, men däremot relegering. Skolans arbete för att upprätta och upprätthålla studiero får inte riskera att bli kontraproduktivt genom att hos elever skapa otrygghet istället för *trygghet*. Vitsord i ordning och uppförande återinförs.
- Lärare och skolledare får en vidareutbildning och **rättslig ställning som motsvarar ordningsvaktsförordnande**, vilket dock aldrig innebär en skyldighet att utnyttja det i sitt arbete, utan bara en *rättighet*.

- Skolans *digitalisering*, som hittills kanske har stjälpit mer än hjälpt, lugnas ned och slutar att forceras fram. Inte ens de fattiga elevernas **skärmtid** behöver utökas; snarare är skärmarna störningsmoment medan handskriften är eftersatt och minskar risken för fusk.
- Lärarnas tjänstegrader beräknas utifrån den gamla reglerade **undervisningsskyldigheten**, det vill säga den så kallade USK:en, och inte längre godtyckligt. Lärarna får tillbaka sina *tarifflöner*, så att varken täta byten mellan olika arbetsgivare eller glädjebetyg utgör en väg till högre lön.
- Grundskolan **differentieras på högstadiet** i *en allmän och en klassisk linje*, samt avslutas med en omfattande *grundexamen*. Gymnasieskolan differentieras i *ett tvåårigt yrkesgymnasium och ett treårigt studentgymnasium*. **Yrkesexamen** genomförs efter branschens krav och med gesällprovsliknande inslag. **Studentexamen** genomförs i samarbete med högskolan och innefattar både skriftliga och muntliga tentamina, samt akademisk uppsatsskrivning.
- Den moderna svenska traditionen att ett misslyckat eller ångrat studieval ska gå att reparera genom framförallt **vuxenutbildning** på gymnasial nivå behålls. Den snabba tekniska utvecklingen gör det viktigt att underlätta för invånarnas *karriärväxlingar och livslånga lärande*.
- Den svenska skolan behöver en och endast en slimmad men vässad **myndighet**. Specialpedagogiska skolmyndigheten samt det aktivistiska Barn- och elevombudet BEO *läggs ned*, medan Statens skolinspektion och Statens skolverk *slås ihop*.

Skolans uppgift och mål

En civilisation för vidare sig själv över tid genom att skola in varje ny generation i civilisationens ackumulerade kunskaper, metoder, och normer. Den ackumulerade kulturen måste för varje ny generation läras ut samtidigt som den själv utvecklas. Skolan fyller därför *en samhällsbärande uppgift* som är viktigare än det moderna försöket att få alla barn att bli akademiskt jämlika eller, enligt läroplanens formulering, att "finna sin unika egenart".

Den svenska skolan är obligatorisk för alla barn och tar en avsevärd del av deras uppväxt i anspråk. Därför finns inget utrymme för missförhållanden i den utbildning som skolan ger dem. Trots det är den svenska skolan ett misslyckande i både utbildningsresultat och välmående. Trots att många elever – och deras läxhjälpande föräldrar – drabbas av den stress som det svenska skol- och betygsystemet skapar, så är skoluppgifterna ofta konstruerade mer för betygsättningens skull än för inläring. Den svenska skolan är i hög grad missriktad i sina ansträngningar, och är ett svårt fall av

underprestation. På många håll förekommer omfattande stök, oro, och mobbning, samt kriminalitet, vilket ytterligare drabbar både välmåendet och utbildningsresultaten.

Skolans misslyckande har fatala konsekvenser för Sverige. Inte bara barnens uppväxt och utveckling drabbas, utan även demokratin, näringslivet, sysselsättningen, och välfärden drabbas av att skolan inte är fokuserad på kunskapsöverföring. Medborgerlig Samling föreslår att skolans uppgift blir att *genom undervisning överföra relevanta kunskaper*. I kunskaper ingår färdigheter, och vad som är relevant förändras långsamt i takt med samhällets snabba förändring. Skolans mål bör ändras från mer jämlikhet i utfall till **maximal sammanlagd kunskapsöverföring**.

Skolans organisation

Den kommunala skolan bör återigen bli statlig, eftersom invånarnas utbildning tillhör statsmaktens kärnverksamhet. Det gör dock inte den kommunala förskolan. Det fria skolvalet och friskolesystemet med skolpeng bör behållas för att möjliggöra mångfald och valfrihet för både vårdnadshavare och barn. Skolpengen bör dock inte vara kommunal, utan bli en *statlig riksskolpeng*, som bör kunna kompletteras med ett variabelt tillägg utifrån lokala förhållanden. **En friskolas skolpeng bör vara ungefär 92 procent av riksskolpengen**, vilket överensstämmer med den senaste statliga utredningen i ämnet. Friskolor, även avgiftsfinansierade sådana, bör frikostigt tillåtas, men inte om de brister i välutrustade lokaler, vetenskaplighet, eller allsidighet. **Skolans hela utbildning och undervisning bör vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet**.

Förskolor, som på samma sätt som skolor frikostigt bör tillåtas i stor mångfald, bör vara helt fria för vårdnadshavare att välja, såvida inte ett omfattande samhälleligt utanförskap hotar barnets bästa. Samtidigt som vårdnadshavare inte bör behöva känna sig tvingade att lämna sina alltför små barn till en förskola, bör de också ha möjlighet att fritt välja förskola även för sina ettåringar. Eftersom skolmognaden är individuell bör skolstarten i förskoleklassen kunna bli mer flexibel.

Den tioåriga grundskolan bör vara sammanhållen i förskoleklassen och på låg- och mellanstadiet i årskurserna 1–6. På **högstadiet** bör den däremot vara differentierad och bestå av **två något olika utbildningslinjer**. För en elev bör årskurserna 7–9 bestå av antingen en *allmän linje*, lik dagens sammanhållna högstadium med sin allmänbildande blandning av teoretiska och praktiska skolämnen, eller en *klassisk linje* med en större satsning på klassisk bildning och teoretisk fördjupning. Grundskolan bör den sista

terminen avslutas med en omfattande *grundexamen*. **Hemundervisning bör tillåtas**, men endast i undantagsfall och under strikt kontroll och uppföljning. Grundskolans skolplikt bör ersättas med en läroplikt.

Gymnasieskolan bör vara differentierad i två olika skolgrenar: *yrkesgymnasium* och *studentgymnasium*. **Yrkesgymnasiet** syftar till att på **två läsår** färdigutbilda eleverna till ett stort utbud av specifika yrken som inte kräver högskolestudier. Det bör ske genom ett *lärlingssystem* integrerat i yrkeslivet *efter branschens krav*, men även genom nyttoinriktade studier i både teoretiska och praktiska skolämnena. Yrkesgymnasiala studier avslutas den sista terminen med en omfattande *yrkesexamen*, som är både teoretisk och praktisk med gesällprovslignande inslag.

Studentgymnasiet syftar till att på **tre läsår** ge eleverna bildning och förbereda dem för högskolestudier. Det bör ske genom ett stort utbud av teoretiska kurser i olika program specialiserade på *naturvetenskap, humaniora, samhällsvetenskap, eller teknologi*. Studentgymnasiala studier avslutas den sista terminen med en omfattande *studentexamen*, som genomförs i samarbete med högskolan och innefattar både skriftliga och muntliga tentamina, samt akademisk uppsatsskrivning. Inför studentexamen har eleverna tillgodogjort sig ett urval av verk ur en för Sverige gemensam kulturkanon.

Skolans betyg och personal

Betygsättning är en form av *myndighetsutövning* som illa passar det fria skolvalet och friskolesystemet. Incitamenten som håller ned betygsinflationen är för svaga när inte bara eleven och vårdnadshavaren, utan ibland själva läraren samt ännu oftare skolledningen och huvudmannen gärna ser ett oförtjänt högt betyg. Som ett *komplement* till skolornas med nödvändighet kvalitativa och därmed subjektiva bedömning, som bör påbörjas redan i årskurs 1, bör nationella, maskinellt rättade, kvantitativa, objektiva, och väl sekretesskyddade skriftliga centralprov vara obligatoriska och genomföras varje årskurs, efterhand i alla teoretiska skolämnena. Statlig byråkratisk kontroll fungerar sällan i närheten av felfritt, och kan inte förväntas *hålla ned betygsinflationen*.

Det skulle dock en återgång till **normalfördelade** så kallade relativa **betyg** göra. Från 1960- till 1990-talet sträckte de sig från 1 till 5, men Medborgerlig Samling föreslår samma välbeprövade och precisa så kallade stanineskala som Försvarsmakten har använt i många decennier, nämligen från 1 till 9. I den är den approximativa

riksfördelningen för betygen: 4 % ettor, 7 % tvåor, 12 % treor, 17 % fyror, 20 % femmor, 17 % sexor, 12 % sjuor, 7 % åttor, och 4 % nior.

Oavsett betygssystem vore det dock bra om både gymnasie- och högskolorna i större utsträckning fick *påverka den egna antagningen*, genom framförallt antagningsprov. Friskolorna i grundskolan bör också i större utsträckning få påverka den egna antagningen, och familjer som nyligen har flyttat från en stadsdel till en annan bör inte behöva se sina chanser till ett lyckat skolval grusade till följd av förlorad kötid. För uppflyttning till nästa årskurs kan, vid enskilda studiemisslyckanden, studier på sommarskola krävas.

En orsak till den svenska skolans dåliga utbildningsresultat är att så pass många elever – ofta etniska svenskar eller andra generationens invandrare, men allra oftast nyanlända invandrare – saknar elementära färdigheter i det *svenska språket*. Omfattningen på undervisningen i **förberedelseklasser** för invandrare bör därför utökas, och därför bör även kraven på färdigheter i det svenska språket för antagning till gymnasie- och högskolan inte längre vara *lägre* för elever som har läst svenska som andraspråk än för elever som har läst skolämnet svenska.

Till följd av skolans intellektuella och disciplinära nedgång har åtskilliga äldre och skickliga lärare lämnat sitt yrke. Alltför många yngre lärare var själva lågpresterande i gymnasieskolan och hade haft svårt att klara en annan högskoleutbildning än lärarhögskolan, som i decennier har hållit en notoriskt låg akademisk nivå. Delvis därför har läraryrket blivit mer övervakat uppifrån och mindre akademiskt självständigt. Den utvecklingen bör brytas för att möjliggöra en mer studieinriktad skola med akademiskt skickligare lärare, som dessutom i skolan bör kunna klättra i en karriärstege.

Eftersom lärarhögskolorna har visat sig vara hart när omöjliga att förbättra så bör **lärarlegitimationen avskaffas**, så att rektorer ges laglig möjlighet att tillsvidareanställa lärare med de personliga egenskaper, akademiska kunskaper, och pedagogiska färdigheter som behövs. Arbetet med att höja antagningskraven och kvaliteten på lärarhögskolorna bör dock inte ges upp och måste bedrivas med varsamhet med tanke på lärarbristen. Lärarutbildningen bör övergå till så kallad kompletterande pedagogisk utbildning, i vilken ämnesutbildningen inte ombesörjs av lärarhögskolan.

Finlands lärarutbildning – i en variant anpassad till det svenska skolsystemet, bekostad av Sverige, och avslutad med en särskild lärarexamen – bör på prov genomföras på plats

i Sverige med finlandssvenska lärare. Trots avskaffad lärarlegitimation bör dock särskilda krav gälla för pedagogiska färdigheter i de lägre årskurserna, och för akademisk ämneskunskap i de högre årskurserna. För att få undervisa i teoretiska skolämnen bör högskoleexamen krävas. Krav på en skolas personal bör inte bara gälla lärarna, utan även annan personal, bland annat bibliotekarier samt studie- och yrkesvägledare.

Slutord

I Sverige är alternativet till nivågruppering en allena rådande *inkludering*, det vill säga att elever med helt olika egenskaper blandas och placeras i samma undervisningsgrupper. Inkluderingen har lett till att allt fler elever får särrättigheter, det vill säga beslutade och individuella så kallade extra anpassningar, som sätter käppar i hjulet för gemensam undervisning i klassrummet.

Aversionen mot nivågrupperingen handlar inte om att den *inte* skulle fungera, utan tvärtom om att den fungerar alldeles för bra och därför ökar kunskapsklyftorna. Det är nämligen de högpresterande eleverna som mest tillgodogör sig undervisningen, som de dessutom mest är i behov av, eftersom de blir akademiker i större utsträckning. Men Sverige har inte råd att låta deras utbildning hållas tillbaka av en politiskt beslutad fixering vid lågpresterande elever, som varken har samma förmåga eller motivation, eller ens lika stor nytta av undervisningen.

Numera får till exempel ingen gymnasist läsa på den svårighetsnivå som gymnasisterna läste på förr. Undervisning har på detta sätt, i en viss bemärkelse, förbjudits. Medborgerlig Samling vill ta bort detta förbud mot undervisning och låta de högpresterande eleverna dra iväg fortare. Det kräver nivågruppering. De lågpresterande eleverna får mer än gärna studera så mycket de bara kan och vill, men den svenska skolan ska inte längre få förhindra de högpresterande eleverna från att göra *detsamma*.